

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету фінансів та обліку
Андрій КІЗИМА
« 29 » 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 29 » 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ СТРАХОВИХ ФІРМ»

ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 23 Соціальна робота
спеціальність – 232 Соціальне забезпечення
освітньо-професійна програма – «Соціальне забезпечення»

Кафедра фінансових технологій та банківського бізнесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік (семестр)
Денна	3	5	32	14	3	6	95	150	5

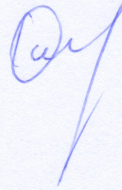
29.06.2025

Тернопіль – 2025

Робочу програму склала доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу,
канд. екон. наук, доцент Галина КУЛИНА.

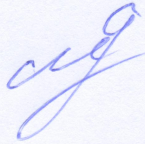
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансових технологій та банківського
бізнесу, протокол № 1 від 28.08.2025 р.

Завідувач кафедри фінансових технологій
та банківського бізнесу
д-р екон. наук, професор

Ольга КНЕЙСЛЕР

Гарант ОПП,
д-р екон. наук, професор

Микола СТЕЦЬКО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ СТРАХОВИХ ФІРМ»

1. Опис дисципліни «Економіка і фінанси страхових фірм»

Дисципліна – «Економіка і фінанси страхових фірм»	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – 23 Соціальна робота	Статус дисципліни: вибіркова Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність – 232 Соціальне забезпечення Освітньо-професійна програма – “Соціальне забезпечення”	Рік підготовки – 3 Семестр – 5
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції – 32 год.
Загальна кількість годин – 150		Практичні заняття – 14 год.
		Індивідуальна робота – 3 год.
		Тренінг – 6 год.
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Самостійна робота – 95 год. Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання вивчення дисципліни «Економіка і фінанси страхових фірм»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна «Економіка і фінанси страхових фірм» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань з економіки і фінансів страхових компаній, вмінь критично аналізувати ефективність їх організації та виокремлювати невирішені проблеми з подальшим обґрунтуванням напрямів їх розв’язання; набуття практичних навичок з формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, капіталу та технічних резервів страхових компаній, оптимізації структури дозволених активів, визначення фінансового результату від страхової, інвестиційної та фінансової діяльності, оцінки фінансового стану, рівня платоспроможності, фінансової надійності та стійкості страховика; аналізу та роботи з фінансовою звітністю.

2.2. Завдання вивчення дисципліни: засвоїти теоретичні основи організації економіки і фінансів страхових фірм, види капіталу страховика і порядок розрахунку капіталу платоспроможності за класами страхування, грошових надходжень і технічних резервів, специфіку оподаткування страхової діяльності та визнання його банкрутом; оволодіти навичками визначення страхових премій і фінансового результату діяльності страховика, оптимізації структури його капіталу, перевірки адекватності технічних резервів та достатності резервів збитків, покриття технічних резервів активами; сформуувати навички

оцінювання фінансового стану, фінансової надійності та платоспроможності страховика.

2.3. У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

- знати страхову термінологію, розуміти економічну сутність та особливості організації економіки і фінансів страхових фірм, необхідність державного регулювання фінансових аспектів діяльності страховика;
- знати страхову термінологію, розуміти економічну сутність та особливості організації економіки і фінансів страхових фірм, необхідність державного регулювання фінансових аспектів діяльності страховика;
- розуміти сутність і порядок формування та використання капіталу страховика; розвинути навички застосовування методів та пропонування обґрунтованих рішень щодо оптимізації його структури;
- розуміти сутність та знати класифікацію грошових надходжень страхових компаній, вміти їх аналізувати; здатність визначати страхові премії як основне джерело надходжень страховика від операційної діяльності;
- розуміти сутність та знати функціональне призначення технічних резервів страхових фірм, вивчити їх склад та порядок формування; знати моделі оцінки резерву премій; розвинути навички перевірки адекватності технічних резервів та достатності резервів збитків;
- розуміти специфіку покриття технічних резервів активами, знати вимоги до активів страховика, у т. ч. вимоги до активів на покриття технічних резервів;
- розуміти економічну природу прибутку страхової компанії, знати порядок його формування та напрями розподілу;
- розуміти особливості оподаткування страхових компаній в Україні;
- розуміти сутність та особливості оцінки фінансового стану страхової компанії; вміти аналізувати фінансовий стан страховика;
- розуміти економічну сутність та компоненти фінансової надійності та стійкості страхової компанії як складових оцінки її фінансового стану, виявляти чинники, які на них впливають; знати критерії визначення фінансової надійності страхових фірм;
- розуміти економічну сутність платоспроможності страхової компанії як складової оцінки її фінансового стану, виявляти умови її забезпечення; вміти застосовувати базовий та спрощений підходи до оцінки платоспроможності страховика; знати порядок розрахунку капіталу платоспроможності страховика за класами страхування;
- розуміти особливості банкрутства (неплатоспроможності) страхових фірм.

3. Програма дисципліни «Економіка і фінанси страхових фірм»

Змістовий модуль 1. Теоретичні та нормативно-правові аспекти організації економіки і фінансів страхових компаній

Тема 1. Основи економіки і фінансів страхових фірм

Специфіка страхування як виду підприємницької діяльності. Економічна сутність страхової діяльності. Статус страховиків в Україні. Організаційно-правова форма страховиків як суб'єктів господарювання. Основні етапи створення страхової компанії. Ліцензування страхової діяльності. План діяльності страховика. Страхова компанія як фінансова установа.

Поняття фінансів страхових компаній та їх матеріальний зміст. Система фінансових відносин страхових компаній. Характеристика основних форм зовнішніх та внутрішніх фінансових відносин страховиків. Суб'єкти фінансових відносин.

Функції фінансів страхових компаній: мобілізаційна, розподільча, контрольна. Принципи та особливості організації фінансів страхових компаній.

Сутність державного регулювання фінансів страховиків. Механізм державного регулювання фінансів страхових компаній. Фактори, що впливають на механізм державного регулювання фінансів страхових компаній. Функції та права Уповноваженого органу – Національного банку України. Методи, форми та інструменти державного регулювання страхової діяльності.

Тема 2. Організаційно-економічний механізм управління страховою фірмою

Поняття про економічний механізм страхової компанії. Економічно-організаційні фактори, котрі впливають на економічний механізм: тривалість дії договорів страхування, частота сплати страхових платежів і страхових внесків, формування технічних резервів, використання інвестиційного доходу. Страховий платіж і страховий внесок як початкові (відправні) точки економічного механізму. Особливості економічних механізмів в компаніях з ризикового страхування і страхування життя.

Поняття про організаційні структури та їх взаємозв'язок з методами та цілями управління. Гнучкість і змінність організаційних структур як необхідний елемент діяльності в ринкових умовах. Права органів управління страховими компаніями щодо організаційних структур. Внутрішні і зовнішні (територіальні) структури страхових компаній.

Тема 3. Зареєстрований (статутний) капітал та інші види капіталу страховика

Зареєстрований (статутний) капітал. Вимоги вітчизняного законодавства до формування статутного капіталу страховими компаніями.

Додатковий капітал та джерела його формування. Резервний капітал страховика. Нерозподілений прибуток. Особливості використання власного капіталу страхових компаній. Залучений та запозичений капітал страховика.

Структура капіталу страхової компанії. Роль структури капіталу в забезпеченні ефективної фінансової діяльності та фінансової рівноваги страховика. Фактори, що визначають формування структури капіталу страхової компанії. Оптимізація структури капіталу страховика.

Поняття вартості капіталу страхових компаній. Види вартості капіталу страховика. Характеристика методичних підходів щодо оцінки вартості капіталу страхових компаній. Середньозважена вартість капіталу страховика. Методика розрахунку середньозваженої вартості страхової компанії.

Тема 4. Ціна страхового продукту і грошові надходження страхової компанії

Сутність грошових надходжень страховика та їх класифікація. Відмінність між грошовими надходженнями та доходами страховика.

Операційна діяльність як основна діяльність страховика. Поняття інвестиційної діяльності. Поняття фінансової діяльності страхових компаній.

Страхові премії як головне джерело надходжень страхової компанії від операційної діяльності. Структура страхового тарифу. Методика розрахунку страхових тарифів як ставки страхової премії з одиниці страхової суми.

Інші надходження від операційної діяльності. Комісійна винагорода за передачу ризику в перестраховання. Частки страхових виплат, компенсовані перестраховиками. Суми, що повертаються із централізованих страхових резервних фондів. Суми, що повертаються в результаті переданого страхувальниками або іншими особами права вимоги до особи, відповідальної за заподіяні збитки. Інші операційні доходи.

Грошові надходження від інвестиційної діяльності. Грошові надходження від фінансової діяльності. Інші грошові надходження страховика.

Тема 5. Технічні резерви страхових фірм, їх склад і порядок формування

Поняття технічних резервів. Роль технічних резервів у забезпеченні безперервності страхового циклу. Види технічних резервів страховиків в Україні. Резерв премій. Резерви збитків. Резерв заявлених, але не виплачених збитків. Резерв збитків, які виникли, але не заявлені. Резерв бонусів. Резерв витрат на отримання регресів.

Моделі оцінки резерву премій та критерії їх застосування. Загальна та спрощена моделі оцінки резерву премій. Порядок розрахунку резерву заявлених, але не виплачених збитків. Актуарні методи розрахунку резерву збитків, які виникли, але не заявлені. Дисконтування майбутніх грошових потоків. Маржа ризику.

Особливості спрощеної моделі оцінки резерву премій за договорами вихідного перестрахування. Особливості формування резерву збитків за договорами вихідного перестрахування, а також очікуваних доходів від регресних вимог та суброгацій за договорами вихідного перестрахування.

Перевірка адекватності технічних резервів та достатності резервів збитків.

Тема 6. Покриття технічних резервів активами

Необхідність державного регулювання інвестиційної діяльності страховика. Активи страховика. Класифікація активів страхових компаній.

Принципи формування активів на покриття технічних резервів. Прийнятні активи для покриття технічних резервів страховика. Вимоги до диверсифікації активів страхових компаній України для їх включення до прийнятних активів страховика. Вимоги до активів на покриття технічних резервів.

Порядок ведення реєстру активів для покриття технічних резервів за договорами страхування (перестрахування).

Змістовий модуль 2. Практика здійснення фінансових процесів у страхових компаніях

Тема 7. Формування та розподіл прибутку страхових фірм

Доходи страхових організацій, їх характеристика та склад. Доходи від страхової діяльності, їх економічний зміст. Страхові премії як основне джерело надходжень страхової компанії. Фактори, що впливають на обсяг надходжень страхових премій.

Інші доходи від страхової діяльності: дохід від операцій з перестрахування та повернені суми із централізованих страхових резервних фондів.

Доходи від інвестиційної діяльності страховиків. Доходи від фінансової діяльності страхових організацій. Доходи від здійснення страховиком інших операцій.

Сутність та особливості витрат страхових організацій. Фактори, що зумовлюють обсяги та склад витрат страховика. Витрати на проведення страхової діяльності. Витрати на ведення діяльності страхової організації як суб'єкта господарювання.

Формування фінансових результатів діяльності страхової компанії. Особливості визначення обсягу прибутку страховика. Прибуток компаній від здійснення страхової діяльності. Джерела та механізм формування інших видів прибутків страховика. Напрями розподілу прибутку страховика.

Рентабельність як важливий показник ефективності господарської діяльності страхових компаній. Рентабельність страхових операцій. Визначення рентабельності за видами страхування. Рентабельність страхової діяльності та порядок її розрахунку. Рентабельність активів страховика. Рентабельність страхових послуг. Рентабельність власного капіталу. Показник загальної рентабельності діяльності страхової організації.

Тема 8. Оподаткування страхових компаній

Становлення системи оподаткування страхових компаній в Україні. Складові системи оподаткування діяльності страховиків. Характеристика змін в об'єктах і ставках оподаткування страховиків. Фактори, що обумовлюють особливості оподаткування страхових компаній. Вплив податків на фінансові результати страхових компаній.

Законодавчі та нормативні акти, що регулюють чинну систему оподаткування страхових компаній в Україні.

Особливості оподаткування доходу (прибутку) страхових компаній. Податок на прибуток страхових компаній. Особливості оподаткування доходів від страхової діяльності. Порядок визначення доходу від страхових операцій, що підлягає оподаткуванню. Валові доходи страхової компанії від страхової діяльності. Склад валових витрат від страхових операцій. Оподаткування перестрахових операцій. Оподаткування доходів від страхової діяльності страховиків-нерезидентів.

Оподаткування доходів страхових компаній від діяльності іншої, ніж страхова. Порядок визначення доходу від нестрахової діяльності, що підлягає оподаткуванню. Склад валових доходів страховика від нестрахових операцій. Валові витрати від нестрахової діяльності. Особливості оподаткування інвестиційної діяльності страхових компаній. Оподаткування операцій страховика з цінними паперами.

Інші види податків і зборів, які сплачують страхові компанії в Україні. Оподаткування страхової діяльності в різних країнах світу. Вдосконалення оподаткування діяльності страхових компаній в Україні.

Тема 9. Оцінка фінансового стану страховика

Фінансовий стан страхової компанії. Елементи фінансового стану страховика. Фактори, що впливають на фінансовий стан страхових компаній. Стадії фінансового стану страховиків. Показники фінансового стану страхових компаній.

Оцінка фінансового стану страховика. Необхідність та мета оцінки фінансового стану страхових організацій. Фінансовий аналіз як механізм оцінки фінансового стану страхової компанії. Види аналізу фінансового стану страховика. Принципи функціонування системи неперервного спостереження за фінансовим станом страхової компанії. Оцінка фінансового стану страховика як суб'єкта господарювання. Алгоритм розрахунку основних показників, що характеризують фінансовий стан страховика як суб'єкта господарювання.

Тема 10. Фінансова надійність страхової компанії та критерії її визначення

Поняття фінансової надійності страхових організацій. Ознаки фінансової надійності. Чинники, що впливають на фінансову надійність страховика. Умови забезпечення фінансової надійності страховика. Фінансова стійкість страхової компанії. Критерії визначення фінансової стійкості страховика. Індикатори оцінки фінансової надійності та стійкості страхової компанії. Коефіцієнт Ф. В. Коньшина та визначення фінансової стійкості страхових операцій та страхового фонду. Фактори та елементи впливу на фінансову стійкість страховика.

Тема 11. Платоспроможність страхової компанії та умови її забезпечення

Платоспроможність страхових компаній, її значення. Необхідність законодавчо-нормативних вимог щодо забезпечення платоспроможності страховиків. Рівні регулятивного капіталу. Умови забезпечення платоспроможності страховиків згідно з Законом України «Про страхування».

Особливості базового підходу до оцінки платоспроможності страховика. Капітал платоспроможності при оцінці платоспроможності страховика за базовим підходом. Мінімальний капітал при оцінці платоспроможності страховика за базовим підходом. Спрощений підхід оцінки платоспроможності страховика. Порядок розрахунку капіталу платоспроможності страховика за класами страхування. Рівні, компоненти та вимоги до регулятивного капіталу страховика. Порядок формульного розрахунку капіталу платоспроможності за класами страхування за спрощеним підходом.

Загальна характеристика вимог до платоспроможності страховиків згідно Директиви ЄС Solvency II.

Тема 12. Особливості банкрутства (неплатоспроможності) страхових фірм

Сутність банкрутства та загрози неплатоспроможності. Основні завдання державного органу з питань банкрутства у сфері запобігання неплатоспроможності страхових фірм. Національний банк України як учасник провадження у справі про банкрутство страхової фірми. Моторне (транспортне) страхове бюро України як учасник провадження у справі про банкрутство страхової фірми, яка має непогашені зобов'язання за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Судові процедури щодо боржника-страховика. Порядок задоволення вимог кредиторів за договорами страхування у разі визнання господарським судом страховика банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури.

3. Структура залікового кредиту з дисципліни «Економіка і фінанси страхових фірм»

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Інд. робота	Тренінг	Самост. робота	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. Теоретичні та нормативно-правові аспекти організації економіки і фінансів страхових компаній						
Тема 1. Основи економіки і фінансів страхових фірм	2	1	1	3	7	Поточне опитування
Тема 2. Організаційно-економічний механізм управління страховою фірмою	2	1			7	
Тема 3. Зареєстрований (статутний) капітал та інші види капіталу страховика	2	1			8	
Тема 4. Ціна страхового продукту і грошові надходження страхової компанії	2	1			8	
Тема 5. Технічні резерви страхових фірм, їх склад і порядок формування	4	2			8	
Тема 6. Покриття технічних резервів активами	2	1			8	
Змістовий модуль 2. Практика здійснення фінансових процесів у страхових компаніях						
Тема 7. Формування та розподіл прибутку страхових фірм	2	1	2	3	8	Поточне опитування
Тема 8. Оподаткування страхових компаній	2	1			8	
Тема 9. Оцінка фінансового стану страховика	4	1			8	
Тема 10. Фінансова надійність страхової	4	2			9	

компанії та критерії її визначення						
Тема 11. Платоспроможність страхової компанії та умови її забезпечення	4	1			8	
Тема 12. Особливості банкрутства (неплатоспроможності) страхових фірм	2	1			8	
Разом	32	14	3	6	95	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1

Тема 1. Основи економіки і фінансів страхових фірм

Мета полягає в ознайомленні із сутністю та особливостями організації економіки і фінансів страхових фірм, необхідністю державного регулювання фінансових аспектів діяльності страховика.

Питання для обговорення:

1. Специфіка страхування як виду підприємницької діяльності.
2. Страхова компанія як суб'єкт підприємницької діяльності.
3. Специфіка діяльності страхової компанії як фінансової установи.
4. Сутність та значення фінансів страхових компаній.
5. Функції та принципи фінансів страхових компаній.
6. Необхідність державного регулювання фінансів страховика.

Тема 2. Організаційно-економічний механізм управління страховою фірмою

Мета полягає в ознайомленні із організаційно-економічним механізмом управління страховою фірмою, вивченні організаційних структур страховиків.

Питання для обговорення:

1. Сутність та основна мета організаційно-економічного механізму управління страховою фірмою.
2. Інструментарій реалізації організаційно-економічного механізму управління страховою фірмою.
3. Організаційна структура страхової компанії.

Практичне заняття 2

Тема 3. Зареєстрований (статутний) капітал та інші види капіталу страховика

Мета полягає в ознайомленні із порядком утворення, формування та використання зареєстрованого (статутного) капіталу та інших видів капіталу страховика.

Питання для обговорення:

1. Зареєстрований (статутний) капітал страховика, його утворення, призначення та використання.
2. Порядок збільшення і зменшення статутного капіталу страховика.
3. Склад та структура власного капіталу страховика.
4. Залучений та позичений капітал страховика.
5. Структура капіталу страхових компаній та методи її оптимізації.
6. Вартість капіталу страховика та характеристика методичних підходів щодо її оцінки.

Тема 4. Ціна страхового продукту і грошові надходження страхової компанії

Мета полягає в ознайомленні із грошовими надходженнями страхових компаній та освоєнні методики визначення ціни страхового продукту.

Питання для обговорення:

1. Сутність грошових надходжень страховика та їх класифікація.
2. Страхові премії як головне джерело надходжень страхової організації від операційної діяльності.
3. Інші надходження страховиків від операційної діяльності.
4. Грошові надходження страховиків від інвестиційної та фінансової діяльності; інші доходи.
5. Фінансова звітність страховика, її призначення та склад.

Практичне заняття 3

Тема 5. Технічні резерви страхових фірм, їх склад і порядок формування

Мета полягає в ознайомленні із сутністю, призначенням і роллю технічних резервів страховика, вивченні їх складу; освоєнні порядку формування технічних резервів і моделей оцінки резерву премій; розвитку навичок перевірки адекватності технічних резервів та достатності резервів збитків.

Питання для обговорення:

1. Поняття технічних резервів. Роль технічних резервів у забезпеченні безперервності страхового циклу.
2. Склад технічних резервів страховиків в Україні.
3. Вимоги до якості даних, що використовуються для розрахунку технічних резервів.
4. Моделі оцінки резерву премій та критерії їх застосування.
5. Загальні положення щодо резерву збитків.
6. Резерв заявлених, але не виплачених збитків.
7. Актуарні методи розрахунку резерву збитків, які виникли, але не заявлені.
8. Інші види технічних резервів та методи їх формування.
9. Особливості формування резервів премій і збитків за договорами вихідного перестрахування, очікуваних доходів від регресних вимог та суброгацій за договорами вихідного перестрахування.
10. Перевірка адекватності технічних резервів та достатності резервів збитків.

Практичне заняття 4

Тема 6. Покриття технічних резервів активами

Мета полягає в ознайомленні із специфікою покриття технічних резервів; освоєнні вимог до активів страховика, включаючи вимоги до активів на покриття технічних резервів.

Питання для обговорення:

1. Необхідність державного регулювання інвестиційної діяльності страховика.
2. Принципи формування активів на покриття технічних резервів.
3. Прийнятні активи для покриття технічних резервів страховика.
4. Вимоги до активів на покриття технічних резервів.
5. Порядок ведення реєстру активів для покриття технічних резервів за договорами страхування (перестрахування).

Тема 7. Формування та розподіл прибутку страхових фірм

Мета полягає в ознайомленні із порядком формування прибутку страхової компанії у розрізі її страхової, фінансової, інвестиційної та іншої діяльності, а також напрямків його розподілу.

Питання для обговорення:

1. Зміст, склад та джерела формування доходів страхових компаній.

2. Види і структура витрат страховика.
3. Формування фінансових результатів діяльності страхової компанії. Прибуток страховика.
4. Порядок формування прибутку від страхової діяльності.
5. Напрями розподілу прибутку страховика.
6. Система показників рентабельності страховика та методи їх обчислення.

Практичне заняття 5

Тема 8. Оподаткування страхових компаній

Мета полягає в ознайомленні із особливостями оподаткування страхових компаній в Україні.

Питання для обговорення:

1. Становлення системи оподаткування страхових організацій в Україні.
2. Особливості оподаткування доходу (прибутку) страхових компаній:
 - 2.1. Об'єкти оподаткування.
 - 2.2. Ставки податків.
 - 2.3. Порядок обчислення податків.
 - 2.4. Особливості визначення об'єкта оподаткування від провадження страхової діяльності із страхування життя.
3. Інші види податків і зборів, які сплачують страхові компанії в Україні.
4. Оподаткування страхової діяльності в різних країнах світу.

Тема 9. Оцінка фінансового стану страховика

Мета полягає в ознайомленні із сутністю та особливостями оцінки фінансового стану страхової компанії; розвитку навичок аналізу фінансового стану страхової компанії як суб'єкта господарювання.

Питання для обговорення:

1. Сутність, компоненти та стадії фінансового стану страхової компанії.
2. Необхідність, мета та механізм оцінки фінансового стану страховика.
3. Оцінка фінансового стану страховика як суб'єкта господарювання.

Практичне заняття 6

Тема 10. Фінансова надійність страхової компанії та критерії її визначення

Мета полягає в ознайомленні із фінансовою надійністю страховика та критеріями її визначення, здатність визначати фактори та елементи впливу на фінансову стійкість страховика.

Питання для обговорення:

1. Фінансова надійність і стійкість страхової компанії.
2. Критерії визначення фінансової надійності і стійкості страхової компанії.
3. Фактори та елементи впливу на фінансову стійкість страховика.

Практичне заняття 7

Тема 11. Платоспроможність страхової компанії та умови її забезпечення

Мета полягає в ознайомленні із сутністю платоспроможності страхової компанії як складової оцінки її фінансового стану, умовами її забезпечення, порядком розрахунку капіталу платоспроможності страховика за класами страхування; розвитку навичок застосовування базового та спрощеного підходів до оцінки платоспроможності страховика.

Питання для обговорення:

1. Поняття платоспроможності страхової компанії та умови її забезпечення.
2. Особливості базового підходу до оцінки платоспроможності страховика.
3. Спрощений підхід оцінки платоспроможності страховика. Порядок розрахунку капіталу платоспроможності страховика за класами страхування.

4. Загальна характеристика вимог до платоспроможності страхових компаній згідно Директиви ЄС Solvency II.
5. Рейтингова оцінка діяльності страхових компаній.

Тема 12. Особливості банкрутства (неплатоспроможності) страхових фірм

Мета полягає в ознайомленні із особливостями банкрутства (неплатоспроможності) страхових фірм.

Питання для обговорення:

1. Сутність банкрутства та загрози неплатоспроможності. Основні завдання державного органу з питань банкрутства у сфері запобігання неплатоспроможності страхових фірм.
2. Судові процедури щодо боржника-страховика.
3. Порядок задоволення вимог кредиторів за договорами страхування у разі визнання господарським судом страховика банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури.

6. Тренінг з дисципліни

Мета тренінгу з дисципліни «Економіка і фінанси страхових фірм» – узагальнення, засвоєння та закріплення знань, отриманих на лекційних і практичних заняттях, формування у здобувачів вищої освіти критичного мислення для пропонування професійних рішень, цілісного бачення і вирішення проблем, пов'язаних із фінансовими аспектами функціонування страхових компаній, формуванням і використанням їх фінансового потенціалу для забезпечення фінансової надійності та платоспроможності.

Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти «бакалавр».

Проведення тренінгу дозволяє:

- забезпечити засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Економіка і фінанси страхових компаній»;
- розвинути у здобувачів вищої освіти навички пропонування обґрунтованих рішень, використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

Організація і порядок проведення тренінгу

1. Вступна частина передбачає актуалізацію теми тренінгового заняття та структуризацію процесу його проведення; ознайомлення здобувачів вищої освіти з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами; представлення програми тренінгу.
2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою в колективі здобувачів вищої освіти, визначенні правил проведення тренінгового заняття, формуванні робочих груп здобувачів вищої освіти, визначенні завдань та розподілі ролей; забезпечення учасників тренінгу роздатковим матеріалом.
3. Практична частина передбачає виконання тренінгових завдань у групах із використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою).
4. Підведення підсумків передбачає презентацію практичної роботи в групах; обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення підсумків, оцінку результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Завдання для тренінгу

1. Здійснити аналіз фінансових показників діяльності страхової компанії.
- Здобувачі вищої освіти об'єднуються в групи, кожна з яких здійснює аналіз фінансових показників діяльності страхової компанії, яка займається ризиковими видами

страхування або страхуванням життя. На основі отриманих результатів робочою групою робляться висновки та узагальнення щодо ефективності використання фінансового потенціалу страховика, визначаються чинники, які впливають на нього.

У підсумку відбувається представлення та спільне обговорення результатів досліджень робочих груп та обмін думками. За допомогою методу мозкового штурму здобувачі вищої освіти обґрунтовують шляхи покращення фінансових показників діяльності страхової компанії у вітчизняних реаліях функціонування.

2. Побутувати «Дерево цілей» для досліджуваної страхової компанії.

«Дерево цілей» – це наочне графічне зображення підпорядкованості та взаємозв'язку цілей, що демонструє розподіл загальної (генеральної) мети або місії на підцілі, завдання та окремі дії. При його побудові визначається мета – це те, що є бажаним результатом, успішна реалізація поставленої мети. Цілі 1, 2, 3 – це другорядні цілі, що сприяють реалізації головної мети. Щоб їх реалізувати, можливо, доведеться ще виконати інші другорядні цілі на ієрархію нижче.

При виконанні цього завдання кожному здобувачу вищої освіти з групи необхідно взяти участь у побудові «Дерева цілей» для досліджуваного страховика.

3. Сформувати інвестиційний портфель для досліджуваного страховика, враховуючи вимоги, які висуваються до активів на покриття технічних резервів, та порівняти його зі вже сформованим страховою компанією.

Підсумкова оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання трьох завдань тренінгу.

7. Самостійна робота

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Економіка і фінанси страхових фірм» здобувачі вищої освіти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні положень міжнародного законодавства з питань діяльності страхових компаній, навчальної і наукової фахової літератури, підготовці дослідницького проєкту.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати дослідницький проєкт про діяльність страхових компаній у різних країнах світу (страхова компанія і країна обираються здобувачем вищої освіти на власний розсуд. При цьому, допускається повторення країни, але не страховика).

Проєкт має розкривати наступні пункти:

- висвітлення основних законодавчих норм і вимог щодо створення та започаткування діяльності страхової компанії, регулятора ринку, порядку ліцензування та обсягу зареєстрованого капіталу;

- дослідження представника страхового ринку обраної країни – страхової компанії, яка здійснює страхування життя, чи загальне (ризикове) страхування. Визначення її місця на ринку, аналізу страхового портфеля та способів просування страхових продуктів;

- на основі опрацювання фінансової звітності аналіз фінансових показників діяльності досліджуваного страховика, специфіки його страхової, фінансової та інвестиційної діяльності; оцінювання рівня платоспроможності страховика;

- окреслення особливостей оподаткування діяльності страхової компанії;

- обґрунтування переваг функціонування страхових компаній у досліджуваній країні та можливостей їх використання у вітчизняній страховій практиці.

Результати виконаного завдання самостійної роботи оформлюються у вигляді презентації. Підсумкова оцінка за самостійну роботу визначається за виконання завдання

самостійної роботи. Максимальна кількість балів за завдання самостійної роботи становить 100 балів.

8. Методи навчання

У процесі навчання застосовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, методи опитування, тестування, моделювання практичних ситуацій, реферування.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Економіка і фінанси страхових фірм” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів модульного контролю;
- оцінювання результатів самостійної роботи;
- наукова дискусія;
- інші види індивідуальних та групових завдань;
- залік.

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань здобувачами вищої освіти і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу здобувач вищої освіти може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими здобувачами вищої освіти, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. За об’єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Економіка і фінанси страхових фірм» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40 %	40 %	5 %	15 %
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота
Оцінка за поточне опитування	Модульна робота, яка охоплює теми 1-12.	Оцінка за тренінг визначається як	Оцінка за самостійну роботу

визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за темами 1-12 на практичних заняттях 1-7	Теоретичне питання – макс. 30 балів. Тести (10 тестів по 3 бали за тест) – макс. 30 балів. Задачі (дві задачі по 20 балів за кожну) – макс. 40 балів	середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання трьох завдань тренінгу	визначається за виконання завдання самостійної роботи
---	--	---	---

Форми і критерії оцінювання

Поточне опитування під час заняття:

90-100 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, дає аргументовану, послідовну й обґрунтовану відповідь, формулює висновки та узагальнення, розв'язує задачі, вирішує практичні та ситуаційні завдання, досконало володіє навиками користування фінансовою звітністю страховика та її ґрунтового аналітичного опрацювання;

75-89 балів – здобувач вищої освіти правильно, у достатньо повному обсязі дає виклад навчального матеріалу, але при розкритті деяких питань не вистачає достатньої аргументації в поясненнях, допускаються несуттєві неточності та незначні помилки, розв'язує задачі, вирішує практичні та ситуаційні завдання лише з певною допомогою викладача чи колег, вмiє користуватися фінансовою звітністю страховика;

65-74 бали – здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування й аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60-64 бали – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно та поверхнево викладає його, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

35-59 балів – здобувач вищої освіти виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, не може пояснити проблему, хоча і поверхнево її розуміє, допускаючи при цьому суттєві помилки;

0-34 бали – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час практичних занять.

Модульний контроль:

– теоретичне питання, за відповідь на яке здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 30 балів:

21-30 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, дає аргументовану, послідовну й обґрунтовану відповідь, формулює висновки та узагальнення;

11-20 балів – здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності;

0-10 балів – здобувач вищої освіти виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно його викладає, допускає суттєві неточності та помилки;

– тестові завдання: за правильну відповідь на кожен з тестів здобувач вищої освіти може отримати 3 бали, що в підсумку дає максимально 30 балів;

– задачі: дві задачі, за розв'язання кожної з яких здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 20 балів, що в підсумку максимально дає 40 балів;

15-20 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, самостійно і правильно розв'язує задачу й інтерпретує отримані результати;

6-14 балів – здобувач вищої освіти у достатньому обсязі володіє навчальним

матеріалом, правильно виконує завдання, але допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання завдання;

1-5 балів – здобувач вищої освіти фрагментарно виконує ситуативне завдання, допускає суттєві неточності, недостатньо розкриває зміст завдання, що свідчить про низький рівень опанування навчального матеріалу.

Підсумкова оцінка за модульний контроль визначається як сума балів за виконані завдання й оцінюється від 0 до 100 балів.

Тренінг:

90-100 балів – здобувач вищої освіти активно працює під час проведення тренінгу, вільно й аргументовано використовує навчальний матеріал для розкриття змісту завдань тренінгу, ґрунтовно аналізує аналітичні матеріали, демонструє творчий підхід до виконання завдань тренінгу;

75-89 балів – здобувач вищої освіти доволі активно працює під час проведення тренінгу, виконує завдання тренінгу лише з певною допомогою колег, достатньо ґрунтовно аналізує аналітичні матеріали, демонструє творчий підхід до виконання окремих завдань тренінгу;

60-74 бали – здобувач вищої освіти доволі пасивно працює під час проведення тренінгу, долучається до виконання лише окремих завдань тренінгу, в окремих моментах виявляючи творчий підхід до виконання окремих завдань тренінг, поверхнево аналізує аналітичні матеріали;

1-59 балів – здобувач вищої освіти демонструє небажання брати участь у виконанні завдань під час проведення тренінгу, долучається до розкриття їх змісту лише на вимогу колег чи викладача, не аналізує аналітичні матеріали.

Самостійна робота:

90-100 балів – зміст самостійної роботи розкритий у повній мірі та відповідає встановленим вимогам до оформлення результатів виконаних завдань, містить елементи самостійного дослідження, під час презентації результатів самостійної роботи здобувач вищої освіти демонструє високий рівень опанування навчального матеріалу, уміння аналізувати й узагальнювати теоретичний і практичний матеріал, творчо підійти до підготовки презентації;

75-89 балів – представлені результати самостійної роботи відповідають встановленим вимогам, зміст самостійної роботи загалом розкритий, але присутні несуттєві недопрацювання, не вистачає достатньої глибини дослідження проблем, здобувач презентує матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, допускається незначних помилок у формулюванні понять, розрахунках при аналізі фінансових показників, презентація роботи при цьому має незначні недоліки як за змістом, так і за оформленням;

60-74 бали – завдання самостійної роботи виконані на недостатньому рівні, логічно не завершені аналіз і оцінка стану об'єкту дослідження, наведені авторські пропозиції і рекомендації є загальними (без урахування особливостей об'єкту дослідження) і недостатньо обґрунтованими, здобувач припускається значних помилок у розрахунках, матеріал презентує фрагментарно, без логічної послідовності, відповіді на запитання нечіткі, презентація роботи при цьому має значні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

1-59 балів – зміст виконаного здобувачем вищої освіти завдання для самостійної роботи не розкрито, оформлення і презентація роботи не відповідає встановленим вимогам, відповіді на запитання відсутні, неточні або неповні, не наведені шляхи вирішення проблеми або вони не обґрунтовані та випадкові.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-39	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проєктор, ноутбук, проєкційний екран.	1-12
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox, Viber тощо).	1-12
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-12
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-12
5.	Зразки форм фінансової звітності страхових компаній.	3-12

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Березька К., Кнейслер О., Спасів Н., Кулина Г. Інформаційна технологія прогнозування фінансових результатів страхових компаній. *Ukrainian Journal of Information Technology*. 2021. Vol. 3. No 2. P. 87-93. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/dec/26127/13087.pdf>
- Гудзинська Л. Ю., Грипа В. А. Інвестиційна діяльність страхових компаній України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3842/3762>
- Гузела І. Моделювання сценаріїв оподаткування результатів діяльності страховиків України. *Світ фінансів*. 2021. № 3 (68). С. 101-114. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/44427/1/%D0%93%D0%A3%D0%97%D0%95%D0%9B%D0%90.PDF>
- Дранус В., Дранус Л., Трушкіна Н. Інноваційні підходи до управління платоспроможністю страхових компаній в Україні. *Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія Економіка АПК*. 2023. № 30. С. 151-156. URL: <https://visnyk.lnup.edu.ua/index.php/economics/article/view/190/172>
- Качула С., Лисяк Л., Ляшевський Я. Аналіз формування доходу і розподілу прибутку страхових компаній (на прикладі АК «Страхова група «ТАС»). *Агросвіт*. 2021. № 1-2. С. 12-19.

6. Кисільова І., Величко А. Оцінка фінансової надійності страхової організації. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 28. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/471/453>
7. Кнейслер О. В., Кулина Г. М., Федорович І. М. Трансформація світового страхового ринку в умовах запровадження нових бізнес-моделей та сучасних страхових технологій. *Світ фінансів*. 2024. № 2 (79). С. 41-54. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1692/1703>
8. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
9. Колінець Л., Панухник О., Крупк, А., Зарічна Н., Лавров Р., Хропонюк Д. Фінансові та інституційні аспекти розвитку страхового ринку за умов пандемії 2020-2021 і війни 2022-2023: на прикладі страхових компаній України. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. № 5 (52). С. 97–110. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4158/3931>
10. Кулина Г. Новації державного регулювання забезпечення платоспроможності страхових компаній в Україні. *Ефективна економіка*. 2024. № 4. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/download/3520/3555/8372>
11. Кулина Г. М., Грегоращук І. Л. Довіра як чинник забезпечення фінансової надійності страхової компанії. *Ефективна економіка*. 2025. № 2. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.79> URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/5822/5878>
12. Кулина Г. Сучасні напрямки розвитку страхування життя у світі та Україні / *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 28-29 березня 2024 р.). Полтава, 2024. С. 467-469.
13. Куцик П. О., Сороківський В. М., Кузьма Х. В. Статистичні підходи до оцінювання величини фінансових ресурсів страхових компаній. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2022. № 66. С. 5-9.
14. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n10756>
15. Попович Д. В., Герило А. В., Костів М. Б. Особливості оподаткування страхового бізнесу на сучасному етапі. *Молодий вчений*. 2021. № 9 (97). С. 61-65.
16. Про затвердження Положення про встановлення вимог щодо забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика : Постанова Правління НБУ від 29.12.2023 р. № 201. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0201500-23#Text>
17. Про затвердження Положення про порядок формування страховиками технічних резервів : Постанова Правління НБУ від 29.12.2023 р. № 203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0203500-23#Text>
18. Про затвердження Положення про вимоги до системи управління страховика : Постанова Правління НБУ від 27.12.2023 р. № 194. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0194500-23#top>
19. Прокопчук О. Т., Цимбалюк Ю. А., Мельник К. М. Інвестиційна діяльність страхових організацій в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 16. С. 5-12.
20. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
21. Рудь І. Ю., Мальцева А. С. Аналіз та оцінка фінансового стану страхової компанії. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 54. С. 229-233.
22. Ситник Н., Тишковець М. Фінансово-економічна безпека страхової компанії та її забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1262/1216>
23. Страховий менеджмент : підручник / [О. В. Кнейслер та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Кнейслер. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 321 с.

24. Татарин Н., Підручняк К. Особливості фінансової діяльності страхових компаній в Україні. *Молодий вчений*. 2022. № 5 (105). С. 30-35.
25. Тимчак М. В., Чепара І. П. Реформування страхової діяльності в Україні: концептуальні підходи та перспективи розвитку. *Науковий вісник Ужгородського Університету. Сер.: Економіка*. 2023. Вип. 1 (61). С. 166-171.
26. Al-Sabti A. A. W. H., Al-Tamimi S. A., Yasir M. H. The Role of Technical Reserves and Investments in Income Smoothing Operations: Empirical Evidence in Insurance Companies Operating in the Gulf Cooperation Council Countries. *Cuadernos de Economía*. 2024. Vol. 47, Issue 133. Pp. 185-194. URL: https://www.researchgate.net/publication/382220842_The_Role_of_Technical_Reserves_and_Investments_in_Income_Smoothing_Operations_Empirical_Evidence_in_Insurance_Companies_Operating_in_the_Gulf_Cooperation_Council_Countries
27. Firouzi M., Emamverdi Gh., Hamidian M. Determining the Financial Solvency Level of Insurance Companies by Insurance Branches. *Management Strategies and Engineering Sciences*. 2025. № 7 (4). Pp. 125-132. URL: https://www.researchgate.net/publication/391674674_Determining_the_Financial_Solvency_Level_of_Insurance_Companies_by_Insurance_Branches
28. Global Insurance Market Report (GIMAR) / International Association of Insurance Supervisors (IAIS). URL: <https://www.iais.org/uploads/2024/12/Global-Insurance-Market-Report-2024.pdf>
29. Hersch K., Colaço J., Canaan M. 2024 global insurance outlook: insurers evolving to address changing operating environment and precipitate even greater societal impact. URL: <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/industry/financial-services/financial-services-industry-outlooks/insurance-industry-outlook.html>
30. Key Rules on Insurance Tax. URL: <https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/en/taxation/Booklets/45---key-rules-on-insurance-tax>
31. Kizi T. M. S. Management of Financial Resources of Insurance Companies. *International journal on economics, finance and sustainable development*. 2023. Vol. 5, № 3. P. 77-80. URL: <https://journals.researchparks.org/index.php/IJEFSD/article/view/4149>
32. Regulatory Capital Adequacy for Life Insurance Companies A Comparison of Four Jurisdictions. URL: <https://www.soa.org/4a194f/globalassets/assets/files/resources/research-report/2023/erm-191-regcapital-with-final-visuals.pdf>
33. 2025 global insurance outlook: Evolving industry operating models to build the future of insurance / Focusing on agility, innovation, and customers to help navigate complexities and meet new demands / URL: <https://www.deloitte.com/us/en/insights/industry/financial-services/financial-services-industry-outlooks/insurance-industry-outlook.html#the-road>